

Інноваційний урок української літератури: підходи, прийоми, знахідки

21.12.2022

Гапон Л.О.

КЛАСИФІКАЦІЯ УРОКІВ ЗА РІВНЕМ ІННОВАЦІЙНОСТІ

ЛІТЕРАТУРНІ МАНДРІВКИ

- урок — музейна екскурсія
- урок — мандрівка стежками письменника
- урок історичної епохи урок художнього світу твору

УРОКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

- академічні лекції
- семінари
- колоквиуми
- наукові конференції
- дискусії з літературознавчих питань

ІННОВАЦІЙНО- ТЕХНОЛОГІЧНІ УРОКИ

- евристичний
- сугестивний
- занурення
- опорних схем
- інтерактивний
- продуктивний
- проектний
- ейдетичний
- інші

КЛАСИФІКАЦІЯ УРОКІВ ЗА РІВНЕМ ІННОВАЦІЙНОСТІ

ІНТЕГРАЛЬНІ

- урок - блок
- бінарний урок
- інтегрований урок
- урок- психологічне (філософське, соціологічне, історичне) дослідження
- урок композиція

РОЛЬОВІ

- «театр»
- «суд»
- «урок-доля»
- «літературна кав'ярня»
- «літературний салон»
- «редакція»
- «прес- конференція»

МИСТЕЦЬКІ

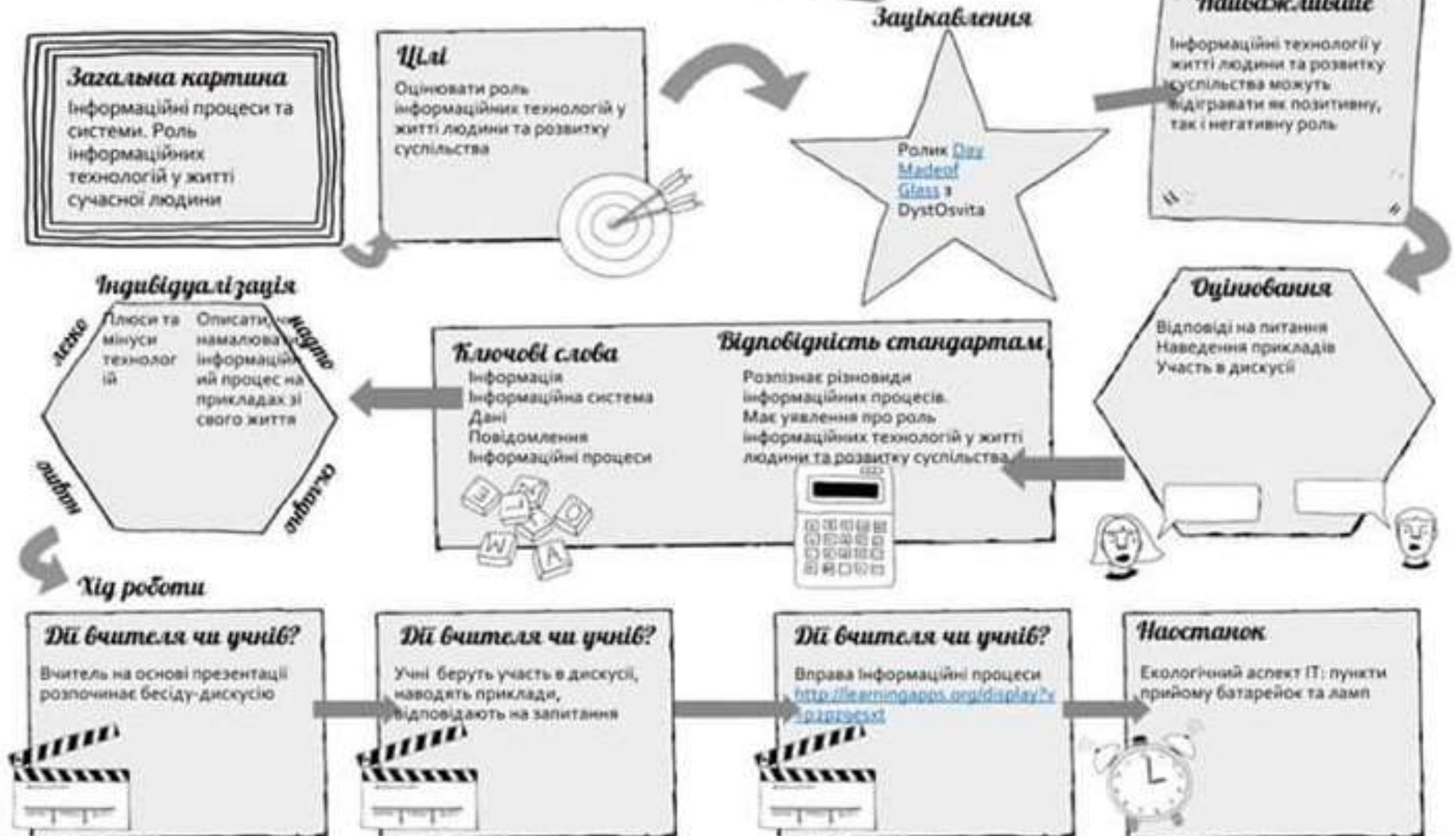
- урок-реквієм
- урок-концерт
- урок- драма
- урок-вернісаж
- урок-казка
- урок-пейзаж
- урок- портрет
- кіноурок

Продуктивний урок

- Мета кожного продуктивного уроку — сформувати вміння використовувати набуті знання. Її досягають збільшенням часу активної самостійної (тренувальної) роботи кожного учня. Відповідно до законів навчання, за умов високої концентрації уваги й активності, великого обсягу самостійно виконаних вправ коефіцієнт засвоєння (правильного виконання завдань) може досягати 90 і більше відсотків.
- *Сім обов'язкових елементів (етапів) продуктивного уроку*, термінами сучасної педагогіки позначено так: 1) пропедевтична практика, 2) орієнтація, 3) презентація, 4) практика на прикладах, 5) керована практика, 6) незалежна практика в класі, 7) домашня самостійна робота.
- Постійними елементами процесу мають бути: поточна діагностика (оцінювання) і моніторинг (фіксування зрушень, просування вперед).

Підласий І. П. Продуктивний урок. Харків, 2009

План заняття за 5 хвилин

Методичний акцент: формулювання цілей

- чітко формулюйте цілі навчання та повідомте їх дітям;
- переконайтесь, що ці **цілі чітко описують критерії успіху** для учнів, щоб вони могли його досягти.

S.M.A.R.T.

SMART критерії мети

Конкретна

Вимірювана

Досяжна

Актуальна

Обмежена
в часі

Традиційне формулювання мети Формулювання мети з позиції дитини

Мета уроку:

- поглибити знання учнів про прикметник як частину мови;
- формувати загальнопізнавальні вміння відрізнити прикметник від інших частин мови;
- правильно визначати морфологічні ознаки, синтаксичну роль;
- удосконалювати навички правильного й доречного використання прикметників в усному та писемному мовленні;
- за допомогою мовленнєво - комунікативного дидактичного матеріалу познайомити шестикласників зі зразками рекламних текстів;
- розвивати пам'ять, спостережливість;
- виховувати мовленнєву культуру учнів.

Я вмію:

знаходити прикметники
у рекламних текстах

узгоджувати прикметники з
іменниками у роді, числі та відмінку

створювати рекламний постер,
правильно використовуючи
прикметники

Критерії успіху

- ✓ критерії спрямовані на оцінку роботи учня (на проміжному чи фінальному етапах);
- ✓ робота учня оцінюється за критеріями чи порівнюється із запропонованим учителем зразком, але не з роботами інших учнів;
- ✓ критерії мають бути заздалегідь відомими учням;
- ✓ потрібно використовувати чіткий алгоритм виведення оцінки, за яким учень може самостійно визначити свій рівень досягнення і оцінку;
- ✓ критерій оцінювання – це конкретний вираз навчальних цілей.

Очікувані результати та критерії успіху

- **Очікувані результати:**

- ✓ написати ефективну характеристику героя, щоб читачі відчували, ніби знають цю людину.

- **Критерії успіху :**

- ✓ характеристика містить щонайменше два критерії опису:

- • хобі та інтереси персонажа
- • ставлення персонажа до себе та близьких людей
- • приклади симпатій і антипатій персонажа

Ширлі Кларк, «Формувальне оцінювання у середній школі», 2005 р

Методичний акцент: структура уроків

Створення чіткої структури уроку, яка забезпечує ритм та формує рутини для учнів, може допомогти їм досягнути успіху.

Під час уроку, у разі якщо учні стають пасивними, педагоги можуть повернутися до підходу, орієнтованого на вчителя.

Запропонуйте на початку кожного уроку **прийом «Виконайте зараз»**, мета цього прийому — перевірити розуміння теми за допомогою чеклістів попереднього уроку, відповіді на запитання чи взаємоопитування

Методичний акцент: варіантність повторення

- Потрібно три-чотири взаємодії з відповідною інформацією, щоб нова конструкція знань була створена в робочій пам'яті, а потім перенесена в довгострокову пам'ять мозку.
- Використовуючи на початку уроку коротку **вправу «Вхідний квиток»**, запитайте в учнів щось із попередньої теми — таким чином ви активізуєте їхні фонові знання, на які вони можуть спиратися під час уроку та діяльності. Це створює можливість для школярів поставити більше запитань або прояснити будь-які непорозуміння.
- Аналогічну **вправу «Квиток на вихід»** можна запропонувати у кінці уроку, таким чином перевіряючи розуміння опанованої теми.

Вправа «Квиток на вихід»

Після вивчення нового матеріалу ви ставите кілька питань з теми, пропонуючи на вибір кілька правильних відповідей. Учні можуть відповідати за допомогою карток з номерами (піднімають картку з номером 1, якщо правильний перший варіант, картку з номером 2, якщо правильний другий варіант). Ті, які відповіли правильно на питання, пересідають на задні парти класу і виконують наступне завдання. Ті, хто відповіли неправильно, сідають ближче до вчителя і той пояснює їм складні моменти, і знову ставить запитання. Ті, хто відповіли правильно – пересідають на задні парти. Решта пересуваються ближче до вас. Так працює, поки всі не засвоять тему.

Проекти на уроках літератури

- Порівняльна характеристика повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» та серіалу «Спіймати Кайдаша»: спільне та відмінне. Кінцевий продукт: презентація.
- Внутрішній світ героїв роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні». Учні аналізують вчинки героїв і пояснюють їх з використанням джерел з психології: підручників, статей. Кінцевий продукт: презентація.
- Сцена з вистави «Сучасний Мартин Боруля». Учні обирають сцену з комедії І. Тобілевича, яка, на їх думку, могла б статися в сучасній Україні, пишуть сценарій і розігрують його за ролями. Кінцевий продукт: сценка.
- Звукові образи у новелі «Intermezzo» М. Коцюбинського. Учні виписують звукові образи і цитати з твору, а потім шукають добірку звуків, що передають цитати. Кінцевий продукт: презентація

Проекти на уроках літератури

- Роль Ольги Кобилянської у феміністичному русі на поч. ХХ ст. Кінцевий продукт: презентація.
- **Постать С. Параджанова в українській культурі.** Учні переглядають фільм С. Параджанова «Тіні забутих предків», фільм «Параджанов», шукають інформацію про режисера, про історію створення фільму за мотивами повісті М. Коцюбинського. Кінцевий продукт: презентація.
- **Створення словничка діалектизмів на основі повісті «Тіні забутих предків».** Кінцевий продукт: словничок.
- **Створення реклами відпочинку на Кононівських полях** (за мотивами новели М.Коцюбинського «Intermezzo»). Кінцевий продукт: презентація/ картинки/ відео.
- **Феномен «Розстріляне відродження».** Учні шукають інформацію і обирають самотійно, у якому вигляді презентуватимуть свої знання. Кінцевий продукт: презентація/ вибірка літературних творів/ вірш.

Проекти на уроках літератури

- **Автобіографічність роману «Майстер корабля» Ю. Яновського.** Кінцевий продукт: презентація/доповідь.
- **Словник авторських неологізмів П. Тичини (збірка «Сонячні кларнети»).** Кінцевий продукт : словник.
- **Особистість В. Стуса.** Учні готують інформацію про життя поета, переглядають фільм «Заборонений» і презентують своє бачення творчої особистості В. Стуса. Кінцевий продукт: презентація/книга ілюстрацій.
- **Карта втечі Григорія Многогрішного (за романом «Тигролови» І. Багряного).** Учні готують карту, де підписують місця, де відбувалися основні події твору, позначають на карті маршрут Григорія Многогрішного та майора НКВС Медвина. Кінцевий продукт: карта.
- **Музичне оздоблення української поезії.** Учні готують вибірку пісень українських виконавців із текстами поетів. Кінцевий продукт: відео / презентація.
- **Творче тлумачення поезії.** Учні можуть підбирати музику, яка найкраще відповідає конкретним віршам, малювати образи, які виникають під час читання поезій, покласти якийсь вірш на музику, створити власну поезію. Кінцевий продукт: презентація / малюнки / пісня / авторська поезія.

Проекти на уроках літератури

- **Книга ілюстрацій до твору.** Учні займаються пошуком усіх ілюстрацій, знаходять відповідні сцени у творі, добирають цитати, називають ілюстраторів. Кінцевий продукт: книга ілюстрацій.
- **Створення коміксів до прочитаних творів.** Комікс – графічно-оповідний жанр, у якому поєднано малярство (карикатуру, послідовність малюнків) і літературу (короткі тексти у вигляді «мовної бульки» чи «хмарки»); серія зображень із короткими текстами, що становлять історію. Кінцевий продукт: книжка з такими малюнками.
- **Створення мемів до прочитаних творів.** Меми – зображення гумористичного характеру, які імітують готові продукти культури. Культура інтернет-мемів сьогодні поширена серед молоді, тому таке завдання буде входити в коло інтересів учня. Кінцевий продукт: книжка з картинками/презентація.
- **Створення реклами.** Учні підбирають продукти, які можна прорекламувати за допомогою сюжетів літературних творів. Кінцевий продукт: відео / презентація / малюнок.
- **Екранізації програмних творів з української літератури.** Кінцевий продукт: презентація / уривки з кінофільмів.